

Partiotoiminta sosiaalipedagogisena ilmiönä

Sanni Salonen

Valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista osallistuu viikoittain vapaa-ajallaan harrastustoimintaan. Eräs pitkäaikaisesti suosionsa säilyttäneistä harrastusmuodoista on partiotoiminta, jota toteuttaa Suomen nykyisin suurin nuorisojärjestö. Vuonna 2022 Suomen Partiolaisten jäsenmäärä oli 60 976, ja jäsenistöstä 63 prosenttia oli alle 18-vuotiaita (Suomen Partiolaiset 2023b).

Nuorisotyö on yksi sosiaalipedagogiikan perinteisimmistä ja laajimmista toimintakentistä (Nivala & Rynnänen 2019, 243). Partiossa toteutettava nuorisotyö pohjautuu partion maailmanjärjestöjen määrittelemään arvopohjaan, jonka päämääränä on ”persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen” (Suomen Partiolaiset 2020, 21). Edellä mainittu arvopohja sisältää lukuisia yhtymäkohtia sosiaalipedagogisiin arvoihin, joissa niin ikään nousee esiin pyrkimys kriittisesti ajattelevien, yhteisvastuullisuutta ja tasa-arvoa tavoittelevien täysivaltaisten kansalaisten kasvattamiseen (Nivala & Rynnänen 2019, 29–30). Sosiaalipedagogiselle työlle merkityksellistä on työskentelyn yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja luovuus (Nivala & Rynnänen 2019, 243–244). Nämä komponentit ovat merkittävästi läsnä myös partiotoiminnassa, jossa partiomenetelmän keskiössä ovat ”tekemällä

oppiminen” ja niin sanottu ”vartiojärjestelmä”, joka viittaa ryhmätoimintaan vertaisryhmissä (Suomen Partiolaiset 2020, 25). Partioon harrastuksena kietoutuu pedagoginen elementti, ja partioliike korostaa omaa rooliaan tavoitteellisena kasvatusjärjestönä. Voisiko partiotoimintaa siis tarkastella sosiaalipedagogisesti merkittävänä yhteiskunnallisena ilmiönä? Partiokasvatuksen perustana ovat aiemmin mainitut partion arvot sekä niihin kytkeytyvät kasvatustavoitteet: ”suhde itseen, suhde toisiin ihmisiin, suhde yhteiskuntaan sekä suhde ympäristöön” (Suomen Partiolaiset 2020, 24). Kun partiotoimintaa tarkastellaan näiden kasvatustavoitteiden valossa, voidaan havaita lukuisia sosiaalipedagogisia piirteitä.

Suhde itseen

Sekä partiokasvatus että sosiaalipedagoginen ajattelu korostavat yksilön roolia oman yksilöllisen potentiaalinsa ja ajatustensa esiintuojana sekä yhteisönsä jäsenenä. Pedagogisen tuen tarjoaminen nuoren etsiessä suhdetta itseensä nähdään myös sosiaalipedagogiikan yhtenä erityisenä tehtävänä (Nivala 2007, 98). Sosiaalipedagogiikassa yksilön ainutlaatuisuutta ja arvokkuutta omana itsenään voidaan tarkastella persoonan käsitteen kautta. Käsitteeseen kytkeytyy ihanne persoonan kasvusta sekä kyvystä kehittyä enemmän omaksi itsekseen. (Nivala & Ryyänen 2019, 93–94.) Tälle ideaalille vastinparina toimii partioihanne ”kehittää itseään ihmisenä”. Partiokasvatuksessa yksilöllinen kohtaaminen, yksilöllisten ominaispiirteiden ja lähtökohtien huomioiminen sekä pyrkimys henkiin kasvuun korostuu niin kasvatustavoitteissa kuin partioihanteissa. (Suomen Partiolaiset 2020, 22–24.)

Yksi sosiaalipedagogisen kasvatustyön lähtökohdista on toimijuus, ja merkitykselliseksi nousee yksilön kohtaaminen toimijana tai vähintäänkin toimijuuteen pyrkivänä (Kurki 2001a; Nivala & Ryyänen 2019). Myös partion visio nostaa esiin yksilön toimijuuden (Suomen Partiolaiset 2020, 56–57). Partiokasvatuksessa toimijuutta pyritään vahvistamaan reflektio-, harkinta- ja ongelmanratkaisukykyjen kautta. Päämääränä on, että partiolainen hyväksyy itsensä, haluaa huolehtia itsestään ja arvostaa itseään sekä kykenee ilmentämään omaa maailmankatsomustaan. (Suomen Partiolaiset 2023a.) Sosiaalipedagoginen tutkimus taas tarkastelee samansuuntaisesti ”sivistyneen ihmisen” käsitettä: sivistynyt ihminen kykenee luomaan itsenäisen suhteen oppimaansa ja sen kautta rakentamaan vastuullista maailmasuhdetta (Nivala & Ryyänen 2019, 106).

Suhde toisiin ihmisiin

Sosiaalipedagogiikan keskiössä ovat yksilön kasvu ja kasvatustavoitteissa suhteissa sekä osana sosiaalista yhteisöä (Nivala & Ryyänen 2019, 111). Tätä periaatetta noudattee myös partiokasvatuksen ajatus vartiojärjestelmästä ja toiminnan toteuttamisesta sosiaalisissa ryhmissä (Suomen Partiolaiset 2020, 31). Partion kasvatustavoitteissa suhdetta toisiin ihmisiin tarkastellaan erityisesti toisten kunnioittamisen kautta (Suomen Partiolaiset 2020, 22). Tavoitteena on kasvattaa lapsia ja nuoria ennakkoluottomuuteen, ihmisten tasaveroiseen kohtaamiseen sekä moninaisuuden tunnistamiseen ja hyväksymiseen (Suomen Partiolaiset 2020, 196–197). Suomen Partiolaisten vaikuttavuustutkimuksessa vuodelta 2020 partiolaisten vahvuuksiksi tunnistettiin yhteisöllisyys, ulospäin suuntautuneisuus, avoimuus sekä muiden tukeminen ja auttaminen (Peltola 2020). Sosiaalipedagogisessa kasvatustyössä yhteisöllisyyttä vahvistavat käytettävät menetelmät, jotka ovat usein toiminnallisia, elämyksellisiä, osallistavia ja ryhmätyöhön pohjautuvia (Kurki 2001b, 123). Partiomenetelmä sisältää ajatuksen tekemällä oppimisesta, jolla viitataan nimenomaisesti toiminnallisuuteen ja elämyksellisyteen kasvatuksen pohjana (Suomen Partiolaiset 2020, 38).

Partion kasvatustavoitteissa yhteisöllisyys ja ryhmässä toimiminen nivoutuvat yhteiskuntasuhteen alle, mutta ne ovat keskeisiä tekijöitä myös refleктоituaessa suhdetta toisiin ihmisiin. Partio toiminta pyrkii kasvattamaan lapsia ja nuoria osaksi yhteisöä, tunnistamaan paikkansa niissä ja sitoutumaan yhteisönsä arvoihin (Suomen Partiolaiset 2023a). Sosiaalipedagogisen toiminnan pohjaksi tarvitaan yhteisöä rakentavia vuorovaikutussuhteita ja alan hermeneuttis-kriittinen tarkastelukulma nostaa esiin aidon yhteisön ongelmatiikan. Aidossa yhteisössä jokaisen yksilön ainutlaatuinen persoona pääsee täyteen toimijuuteen hänen kanssaan yhteisiä arvoja ja unelmia jakavien toisten persoonien kanssa. (Kurki 2001a, 71.) Juuri yhteinen arvopohja sitoo vahvimmin partiolaista yhteisönä.

Suhde yhteiskuntaan

Ihmisen yhteiskuntasuhteen jäsentäminen ja sen tukeminen on sosiaalipedagogiikan ydintä (Nivala & Ryyänen 2019, 145). Partiossa yhteiskuntasuhdetta rakennetaan vahvistamalla valmiuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Partio toiminta tarjoaa yksilölle valmiuksia kansalaisvaikuttamiseen ja pyrkii tukemaan lippukuntien roolia paikallisvaikuttajina yhteistyössä kuntatason organisaatioiden kanssa. Partioliike tavoittelee

roolia merkittävänä yhteiskunnallisena vaikuttajana kasvattamalla jäsenistään vastuuntuntoisia ja aktiivisia kansalaisia luoden näin edellytyksiä maailmanlaajuiseen vaikuttamiseen yhteiskunnallisten teemojen äärellä. (Suomen Partiolaiset 2020, 49–51.) Partioihanteista erityisesti ”tuntea vastuunsa ja tarttua toimeen” tavoittelee yksilön kykyä tuntea vastuuta yhteisöistään ja yhteiskunnasta sekä tarttua epäröimättä toimeen yhteisen hyvän edistämiseksi (Suomen Partiolaiset 2020, 22).

Sosiaalipedagogiikka argumentoi yksilön ja persoonan kasvattamisesta yhteiskuntaan, ei yhteiskuntaa varten (Kurki 2001a, 71). Myös partiokasvatus pyrkii osaltaan tähän vaikuttamalla asenteisiin ja yksilön ajatuksiin siitä, millainen yhteiskunta olisi tavoiteltavan arvoinen niin yksilöiden, yhteisöjen kuin luonnonympäristöjen kannalta. Osana partiomenetelmää on ajatus ”päivän hyvästä työstä”, jolla käytännössä tarkoitetaan pyrkimystä kasvattaa lapset ja nuoret ottamaan vastuuta itsestään ja yhteiskunnasta. Tavoitteena on jättää maailma partion perustajan Robert Baden-Powellin sanoin ”vähän paremmaksi paikaksi, kuin millaisena sen löysi”. (Suomen Partiolaiset 2020, 40.)

Suhde ympäristöön

Luontosuhde on partiotoiminnassa merkityksellisessä roolissa ja pyrkimys luontoyhteyden ylläpitämiseen vaikutti jo partioliikkeen perustamisen taustalla (Suomen Partiolaiset 2020, 13). Luontosuhteella ei tarkoiteta vain luonnossa liikkumista ja luonnon suojelemista vaan myös oman toiminnan ympäristövaikutusten tarkastelua ja pyrkimystä kestävä kehityksen periaatteiden ylläpitämiseen. Luonto nähdään elämyksellisenä oppimis- ja toimintaympäristönä ja luontosuhteen rakentaminen aloitetaan lapsuudessa luomalla lapsille positiivisia kokemuksia luonnosta ja luonnossa liikkumisesta. (Suomen Partiolaiset 2020, 22, 35.) Näillä keinoin luodaan pohja yksilön kokemukselle luonnon arvostamisesta ja halulle sisäistää toimintamalleja, jotka mahdollistavat ekologisesti kestävämmän yhteiskunnan.

Sosiaalipedagogiikka pyrkii niin ikään nostamaan esiin luonnonympäristöjen merkityksen yhteiskunnassa sekä toimimaan ekologisen kestävyuden ja niin kutsutun ekososiaalisen sivistyksen puolestapuhujana ja edistäjänä (Nivala & Rynänen 2019, 299–301). Tässä kohden sosiaalipedagogiikalla on yhteyksiä sosiaalityön ekososiaaliseen viitekehykseen. Kati Närhi (2015) nostaa esiin, miten ekososiaalityöhön liittyy rooli ”pien-ten askelten” ottajana yhteiskunnan ekososiaalisen muutoksen vahvistamisessa (Närhi 2015, 326). Yksin sosiaalipedagogisin keinoin ei voida

ratkaista globaalia ekologista kriisiä, mutta voimme kannustaa ja kasvat-
taa sekä sosiaalista tukea tarvitsevia yksilöitä että sosiaalialan toimijoita
huomioimaan kestäväen kehityksen näkökulman yhä vahvemmin kaikessa
toiminnassaan. Tähän partiotoimintakin pyrkii: kasvattamaan kansalaisia
tietoisemmaksi ympäristön monimuotoisuudesta ja merkityksellisyydestä
koko systeemimme kannalta.

Partiotoiminta – tunnistamaton sosiaalipedagoginen tutkimuskenttä?

Sosiaalipedagogiikka voidaan nähdä yhteiskunnallisena liikkeenä, joka
korostaa kasvatuksellisia näkökulmia yhteiskunnallisten uudistusten to-
teutuksessa (Hämäläinen 1995). Edellä esitetty kuvaus sopii myös partio-
liikkeeseen. Partiotoiminta on harrastus, mutta partioaatteen ajatellaan
olevan jotain sellaista, mikä ei rajaudu vain harrastustoiminnan parissa
vietettyyn aikaan vaan minkä partiolainen ottaa osaksi omaa elämäänsä
ja omia arvojaan ja myös välittää sitä eteenpäin ympärillään toimiville.
Partiolainen myös konkreettisesti sitoutuu näihin arvoihin antaessaan
partiolupauksen. (Suomen Partiolaiset 2020, 23.)

Pitkästä historiastaan huolimatta partiotoimintaa yhteiskunnallisena
ilmiönä ja sen yhteiskunnallista vaikutusta on tutkittu Suomessa vähäi-
sesti. Juho Wilska on tarkastellut historiallisesta näkökulmasta partio-
liikkeeseen liittyvää aktiivista kansalaisuutta suomalaisen partioliikkeen
alkuvuosina 1917–1920 ja nostaa esiin partion pyrkineen tuolloin tuot-
tamiensa julkaisujen kautta ”hyvien kansalaisten” kasvattamiseen (Wils-
ka 2021). Marko Paavilainen taas on koonnut partioliikkeen kehitystä ja
roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana kattavasti yhteen toiminnan sata-
vuotisjuhlan kunniaksi (Paavilainen 2010), mutta siihen, millainen rooli
partioliikkeellä on tämän päivän pedagogisena vaikuttajana, ei ole tutki-
muksen keinoin kokonaisvaltaisesti paneuduttu. Suomen Partiolaisten
vaikuttavuustutkimuksessa nousee esiin positiivinen korrelaatio partio-
laisten hyväksi muun muassa yksilöiden sitoutumiskyvyssä ja suhteessa
kansainvälisyyteen. Vaikuttavuustutkimusaineiston analyysi on kuitenkin
jäänyt vähäiseksi johtuen partioliikkeen puutteellisista rakenteista ja re-
sursseista tutkimustyön toteuttamiseen. Partiolla on kuitenkin tahtotila
vaikuttavaan tutkimukseen sekä tutkimusyhteistyöhön. (Peltola 2020.)

Vaikka partio identifioituu nuorisjärjestyksi, toiminnassa on mukana
myös valtava määrä aikuisia. Partiotoiminta pohjautuu pääosin vapaaeh-
toistoimintaan, jonka myötä tapahtuu parhaimmillaan arvoihin vaikut-

tavaa sosiaalipedagogista oppimista (Manninen & Raatikainen 2015). Partiokasvatuksen sosiaalipedagogiset tutkimusmahdollisuudet eivät siis rajoitu vain lapsiin ja nuoriin. Tutkimuksen keinoin olisi syytä tarkastella, miten partiokasvatus on vaikuttanut partiolaisina aikuisiksi kasvaneiden arvomaailmaan. Entä miten toiminta muokkaa vasta aikuisiällä partioon liittyneiden ajattelumalleja ja arvopohjaa? Vapaaehtoistoiminnan pedagoginen vaikuttavuus edellyttää jatkuvaa reflektiivisyyttä, mahdollisuutta eettiseen pohdintaan sekä laaja-alaista näkemystä vapaaehtoistoiminnan perusarvojen lisäksi myös kansalaisyhteiskunnan periaatteista ja toimintatavoista (Kurki 2001a). Tärkeää olisikin tutkia sitä, tarjoaako partiotointa jäsenilleen mahdollisuuden eettiseen pohdintaan, arvopohdintaan ja reflektiiviseen tarkasteluun.

Sosiaalipedagoginen kasvatus edellyttää lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen vaiheiden tuntemista ja kykyä tunnistaa se, miten lapsen kehitysvaihe vaikuttaa sosiaaliseen kasvattamiseen (Kurki 2001b, 128–129). Valtiosa partiokasvatusta toteuttavista aikuisista on ammatillisesti kouluttautumattomia tähän kasvatustehtävään. Partiojärjestö kuitenkin mahdollistaa valtavan määrän kouluttautumismahdollisuuksia vapaaehtoisilleen, ja tutkimuksen keinoin olisi syytä myös tarkastella, miten nämä koulutukset valmentavat partiokasvatuksen toteuttamiseen sosiaalipedagogisesta näkökulmasta. Myös partio-ohjelman, joka on kasvatustavoitteisiin pohjautuva käytännön ohje, sisällöistä on paikannettavissa sosiaalipedagogista tutkimusaineistoa. Ohjelma pohjautuu nousujohteisuuteen, jolloin iän ja kognitiivisen kehityksen karttuessa myös harjoiteltavia taitoja kehitetään yhä abstraktimmalle tasolle ja konkretian lisäksi reflektoiden. (Suomen Partiolaiset 2020, 23, 29.) Tämä ajattelumalli sopii niin ikään yhteen sosiaalipedagogisen tarkastelutavan kanssa.

Kaikkiaan sosiaalipedagogiikka tavoittelee pitkälti samaa kuin partiokasvatuskin – vastuullisempia kansalaisia ja inhimillisempää yhteiskuntaa. Kummassakin kietoutuvat yhteen yksilö, yhteisö ja yhteiskunta, toistensa kehitykseen vaikuttaen. Yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta kiinnostuneena tutkijana ja pitkän linjan partiolaisena näen ilmiössä valtavasti sosiaalipedagogista tutkimuspotentiaalia. Sosiaalipedagoginen ote vapaaehtoistyön ja lasten ja nuorten harrastamisen kontekstissa ansaitsisi lisähuomiota tutkimuksen kentällä, sillä harrastustoiminnalla on valtava vaikutus siihen, millaisiksi yhteiskunnan jäseniksi lapset ja nuoret kasvavat ja millainen arvopohja heille rakentuu. Olisiko aika lähteä tarttumaan tähän tutkimukselliseen haasteeseen?

LÄHTEET

- Hämäläinen, Juha 1995. Sosiaalipedagogiikan oppihistoriallinen kehitys Saksassa. Kuopio: Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 26.
- Kurki, Leena 2001a. Kasvaminen palvelutehtävään – sosiaalipedagoginen katse vapaaehtoistyöhön. Teoksessa Antti Eskola & Leena Kurki (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, 67–92.
- Kurki, Leena 2001b. Sosiaalipedagoginen näkökulma varhaiskasvatukseen. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo Kinos & Jorma Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus, 112–135.
- Manninen, Niina & Raatikainen, Eija 2015. Vapaaehtoistoiminnasta oppiminen ja sosiaalipedagogiikka. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 16, 195–205. DOI: <https://doi.org/10.30675/sa.122665>
- Nivala, Elina 2007. Sosiaalipedagogiikka nuorten yhteiskunnallisen kasvun tukena. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 8, 55–107. DOI: <https://doi.org/10.30675/sa.120126>
- Nivala, Elina & Rynnänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Närhi, Kati 2015. Ekososiaalinen viitekehys sosiaalityössä. Janus 23 (3), 322–328. Saatavissa <https://journal.fi/janus/article/view/53002> (haettu 2.8.2023).
- Paavilainen, Marko 2010. Aina valmiina. Partioliike Suomessa 1910–2010. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Peltola, Janne 2020. Partion kasvatusvaikutuksen arviointi. Helsinki: Suomen Partiolaiset. Saatavissa <https://www.partio.fi/wp-content/uploads/2020/04/Vaikuttavuustutkimusraportti-20.4.2020.pdf> (haettu 30.7.2023).
- Suomen Partiolaiset 2020. Partiojohtajan käsikirja. Helsinki: Oy Partio Scout Ab. Saatavissa https://issuu.com/suomenpartiolaiset/docs/pj_k_sikirja_2020 (haettu 15.10.2023).
- Suomen Partiolaiset 2023a. Ikäkausikohtaiset kasvatustavoitteet. Saatavissa <https://partio-ohjelma.fi/partiokasvatus/kasvatustavoitteet/ikaekausikohtaiset-kasvatustavoitteet> (haettu 1.8.2023).
- Suomen Partiolaiset 2023b. Partiovuosi 2022: Faktat. Saatavissa <https://www.partio.fi/nyt/partiovuosi2022/faktat/> (haettu 1.8.2023)
- Wilska, Juho 2021. Suomalaisen partioliikkeen ja suojeluskuntien lehdet ja aktiivinen kansalaisuus vuosina 1917–1920. Kasvatus & Aika 15 (3–4), 117–136. DOI: <https://doi.org/10.33350/ka.109297>

